

EN KORT UTREDNING OM

3- ELLER 4-ÅRIG UTØVENDE BACHELOR VED IMD

UNIVERSITETET I STAVANGER

BJERGSTED, STAVANGER

19. NOVEMBER 2013

(inklusive innspill fra IMD-KU 19.11.2013)

INNHold

1. Arbeidsgruppe, saksgang og kalender	3
1.1 Arbeidsgruppens sammensetning	3
1.2 Kalender og saksprogresjon	3
2. Bakgrunn og historikk for bachelor-graden ved IMD	3
2.1 Impulser	3
2.2 Norske premisser med kvalitetsreform og unntak fra denne	3
2.3 Konservatorie- og universitetstradisjoner	4
2.4 Bachelor-planene i musikk ved Avd. for kunstfag og IMD	5
3. Praksiser og deres begrunnelse ved søsterinstitusjoner i Norge	5
3.1 Generelt	5
3.2 Spesielt: Ex.fac. og/eller ex.phil og PPU	5
4. Argumentene for og imot en konvertering fra 3 til 4 år	6
4.1 Studiekvalitet, struktur og progresjon	7
4.2 Emnesammensetning og emneportefølje	8
4.3 Konkurranssevne og rekruttering	8
5. Avsluttende overveielser, konklusjoner og anbefaling	9
5.1 Momenter vedrørende IMDs totale studietilbud, særlig med henblikk på PPU	9
5.2 Presiseringert og foreløpige konklusjoner	10
5.3 Anbefaling	10
6. Teksttillegg	12

1. Arbeidsgruppe, saksgang og kalender

1.1 Arbeidsgruppens sammensetning

En arbeidsgruppe ble i IMD-KU 10.09.2013 vedtatt å nedsettes med følgende anbefalte sammensetning: 1 representant fra teoriseksjonen (felles jazz/klassisk), 1 representant fra utøvende klassisk, 2 representanter fra utøvende jazz, 1 eller 2 studentrepresentanter pluss utreder – fagleder klassisk/teoriseksjonen. Den endelige sammensetning pr. navn ble som følger: Timothy Miller, Erling R. Eriksen, Tor Yttredal (det ble én fra jazz), Marit Bjørnsen, Martin Widding, Olaf Eggestad (utreder).

1.2 Kalender og saksprogresjon

-IMD-KU 10.09.2013: Presentasjon av historikk, skissert fremgangsmåte og saksbehandling, samt nedsettelse av arbeidsgruppe.

-15.10.2013: Første møte i arbeidsgruppen (fulltallig 6 av 6)

-IMD-KU 22.10.2013: Arbeidsgruppens argumenter fremlagt for kvalitetsutvalget for belysning og debatt.

-12.11.2013: Andre møte i arbeidsgruppen (3 av 6 til stede)

-IMD-KU 19.11.2013: Utredningen med dens anbefaling fremlegges for og behandles i kvalitetsutvalget.

-IS-IMD 26.11.2013: Utredningen og dens anbefaling tas opp til behandling i instituttstyret.

-Vår 2014: Instituttstyrets vedtak og utredning tas eventuelt til viderebehandling på fakultetsnivå.

-Vår 2014: Dersom IMD og HUM går inn for en fireårig utøvende bachelor, må nye fagplaner skrives til revisjonsrunden H2014. UiS må melde inn ønske om forskriftsendring til Universitets- og høyskoleloven.

2. Litt historikk om bachelor-graden ved IMD

2.1 Impulser

I hovedsak var to faktorer bestemmende for innføring av bachelorgraden i utøvende musikk ved IMD:

1) Bologna-erklæringen (1999) om standardisering av studieløp i tre sykluser (bachelor, master og PhD) etter retningsgivende varighetsformat 3 + 2 + 3, og den påfølgende Kvalitetsreform i Norge, og 2) overgangen fra Høgskolen i Stavanger (HiS) til Universitet i Stavanger (UiS) i 2005 (offisielt åpnet 17.01.2005, vedtatt i statsråd 29.10.2004).

Bologna-erklæringen 1999 (undertegnet av 29 europeiske ministre), hadde tre sentrale anliggender:

1) Et mer tilgjengelig, forståelig og sammenliknbart system, 2) å etablere et system bestående av to hovednivåer. Opptak til det høyere nivå skal kreve gjennomført og bestått eksamen fra lavere nivå. Det lavere nivået må minst utgjøre en studietid på tre år, og 3) økt mobilitet og fri bevegelse av studenter, lærere, forskere og administrativt ansatte mellom institusjoner i ulike land.

Studie- og fagplanene ved Avdeling for Kunstfag ved HiS var i det store og hele identiske med planverket fra tiden med Rogaland Musikkonservatorium (RMK), før Høgskole-organiseringen i 1994. Det 3-årige bachelorstudiet avløste og utvidet det daværende Utøvende fagstudium, som var en toårig enhet nedarvet fra RMK og Avdeling for Kunstfag.

2.2 Norske premisser med kvalitetsreform og unntak fra denne

Et utgangsdokument for kunstutdanningene innen kvalitetsreformen var *Stortingsmelding nr. 18 (2001-2002): Kvalitetsreformen - høyere kunstutdanning (april 2002)* (gjengitt i utdrag bakerst i

dokumentet). I denne registreres det at kunstutdanningene har uensartede studieløp, med både tre og fire år i deres grunnutdanninger. Både Boysen- og Heltne-utvalgene gikk inn for fireårige grunnutdanninger. Like fullt forutsetter og argumenterer stortingsmeldingen for at samtlige utdanninger i Norge så langt mulig bør uniformeres til en 3 + 2-struktur. Den skisserer hvordan også kunstfaglige, ferdighets- og håndverksorienterte utdanninger kan omlegges og tilpasses nye studieløp og en annerledes tenkemåte. Deres spesielle krav og utfordringer kan imøtekommes og løses også innenfor rammen av de standarder som kvalitetsreformen legger opp til. Institusjonene oppfordres til å tenke nytt om organiseringen av de høyere studiene innen kunstfag.

En offentlig høring og stortingets behandling av saken i juni 2002 endte med en enstemmig komitéinnstilling (inst.s.nr. 214, vedtatt 14.06.2002), der det bl.a. står at utøvende musikkutdanninger kan fortsette med de samme løp som tidligere og følgelig unntas fra det st.m. 18/2001-2001 stipulerer til, og at bachelorgraden kan tildeles etter *fire år* ved hhv. Norges musikkhøgskole, Universitetet i Bergen, Griegakademiet, og MiT ved NTNU. Ordningene (og gjeldende praksis) er nedfelt i Forskrifter om grader, yrkesutdanninger, beskyttede titler og normert studietid av 16.12.2005 nr. 1574. Her finner man at forannevnte institusjoner tildeler bachelorgraden etter fire år, mens kunstutdanningene ved Universitetene i Stavanger og Agder tildeler etter 3 år, det vil si at det her pr. gjeldende regelverk *ikke er åpnet for fireårig løp på lavere grad*. En eventuell endring av bachelorløpet ved IMD/UiS krever en forskriftsendring, som må søkes departementet og innvilges.

2.3 Konservatorie- og universitetstradisjoner

Et moment som i relativt liten utstrekning har vært fremme i prosessen og debatten omkring overgangen fra konservatorium til Institutt for musikk og dans, er bevisstheten omkring og beskrivelser av (minst) to ulikartede tradisjoner som med dette ble vedtatt å fusjonere. Distinksjonen spiller en rolle som et av utgangspremissene i Harald Jørgensens bok *Research into higher music education: An overview from a quality improvement perspective*. (Oslo: Novus, 2009). På global basis påpekes det at en ser avtegnet i hovedsak to arter av høyere musikkutdanning: Den europeiske konservatorietradisjonen og dens forlengelser/arvtagere, og den amerikanske universitetstradisjonen, der musikkutdanningene innen universitetssystemet ofte benevnes som 'School of Music'. Amerikanske universiteter tilbyr også utøvende programmer, men det faglige fokuset har tradisjonelt vært lærerutdanninger, hvilket bl.a. gjenspeiles i bredt sammensatte kurs- og fagporteføljer, selv på utøvende doktorstudier. Forskjellen på konservatorium og universitet vil også kunne avleses i noen av argumentene nedenfor i debatten om et 3-årig eller 4-årig studieløp på bachelor, og dessuten i sontringene mellom klassisk og jazz/folkemusikk/improvisasjon, – eller vil kunne systematiseres ut fra denne distinksjonen. Dette har bl.a. med kunnskapsoverføring (eks. mester-svenn-tradisjon) å gjøre og kanonisering av lærestoff og dertil hørende definisjoner av progresjon og suksessjon av/mellom studienivåer. Men distinksjonen gjenfinnes også konkret i emnesammensetninger, eklatant i spørsmålet om ex.phil. og ex.fac. (se 3.2).

På et mer symbolsk plan kan man si at spørsmålet om tradisjoner kom til overflaten i debatten omkring hvorvidt Avdeling for kunstfag/IMD skulle endre navn til og følgelig underforstått kunne styrke sin stilling både eksternt og internt (i universitetssystemet) gjennom å markedsføre seg som et eget *Akademi* (2003-04). Et navneskifte ble imidlertid skrinlagt, primært fordi de tre seksjonene jazz, klassisk og dans ikke kunne enes verken om behovet for en slik endring, eller hva i så fall et eget akademnavn skulle signalisere av studieinnhold og fagkultur, og om det slik var mulig overhodet å finne en betegnelse som dekket og flagget identiteten av alle tre virksomheter/læringstradisjoner.

2.4 Bachelor-planene i musikk ved Avd. for kunsthøgskole og IMD

Gjennom høsten og vinteren 2003-04 ble det utredet og skrevet 3 separate bachelorplaner med igangsettelse H2004, som på mange måter foregrep overgangen fra høgskole til universitet året etter:

- 1) Bachelor faglærer klassisk (B-MUKLA),
- 2) Bachelor utøvende klassisk (B-UTØVKLA), og
- 3) Bachelor faglærer jazz (B-MUJAZ).

Alle disse var treårige. B-MUKLA var en mer eller mindre blåkopi av den gamle treårige faglærerutdanningen. B-MUJAZ utgjorde en tilpasning av denne. B-UTØVKLA innebar en videreutvikling av det toårige *Instrumentalt fagstudium*.

I mai 2007 ble det vedtatt en ny utøvende bachelorplan for klassisk med muligheter for å utvide til 4 år, men da med integrert PPU i 3. og 4. år. Denne avløste B-MUKLA. Studentene har innen denne ordningen bestemt seg tidlig på vinteren i annet år (4. semester) for om de skal fortsette på en utøvende treårig eller velge den integrert fireårige.

Fra H2010 ble det tilbudt en treårig utøvende bachelor for jazz. Fra H2011 har det, i utgangspunktet stimulert av en BOFU-prosess, vært en felles utøvende bachelorplan for jazz og klassisk. Den har fremdeles hatt innebygget valgmuligheten med integrert PPU.

Bachelor med integrert PPU ble V2013 vedtatt å stilles i bero. I august 2013 bestemmes det i et møte i ledelsen at muligheten for en 4-årig utøvende bachelor skal utredes i løpet av høsten.

3. Praksiser og deres begrunnelse ved søsterinstitusjoner i Norge

3.1 Generelt

Det tilbys 4-årige utøvende bachelorprogrammer i Oslo, Trondheim og Bergen. Disse – forstått som fireårige kandidatstudier – var vel etablerte før Kvalitetsreformen. Etter Stortingets vedtak i 2002 fortsatte de tre med fireårige løp. Et hovedargument for 4 år både i Trondheim og Bergen har vært hensynet til nasjonal samordning: ønsket om en standardisering av de høyere musikkutdanningene i Norge, og at ikke har villet presentere en «spinklere» bachelor/kandidatstudium enn i Oslo (Barratt Due har også 4-årig grunnutdanning). Verken i Trondheim eller Bergen har den 4-årige modellen noensinne vært egentlig utfordret. Deres argumentasjon utover samkjøringsmomentet er sammenfallende med NMHs, og handler i det vesentlige om kunstutdanningenes egenart, hvor det dreier seg om modning, ferdighetsutvikling, repertoartilegnelse og konkurranseevne i markedet etter endt studium. Det har også blitt vist til tilsvarende studier ved institusjoner man har ønsket/funnet det naturlig å sammenligne seg med ellers i Europa.

Det er verd å merke seg at en i Trondheim har gått tilbake til en 3-årig bachelor på jazz, i motsetning til på klassisk, der den 4-årige er beholdt. Tromsø og Agder har i likhet med Stavanger etablert (subs. beholdt) en 3-årig bachelor – også på klassisk. Man har underbygget dette dels med økonomiske argumenter, og dels med hensyn til internasjonal konkurranseevne og kompatibilitet – under henvisning til at en da ellers hurtigere kunne oppnå en lavere grad ved institusjoner i utlandet (på kontinentet eller enkelte steder i Norden) hvor det tilbys en treårig bachelor.

3.2 Spesielt: Ex-fac. og/eller ex.phil. og PPU

Hovedsakelig som følge av deres universitetstilknytning har de høyere musikkutdanningene i både Trondheim (klassisk) og Bergen implementert mye av Kvalitetsreformens føringer/design i sine 4-årige bachelorprogrammer, med for eksempel årlige eksamener og en ex.fac./ex.phil.-enhet tidlig i

studiet. Som vitenskapelig høgskole står NMH friere og har ikke måttet ta hensyn til de samme føringer. Kandidatstudiet er her organisert i to avdelinger med ny opptaksprøve etter 2 år, og ex.fac./ex.phil.-komponenten eksisterer ikke *per se*.

IMDs utøvende bachelor på 3 år har ikke innebygget et særskilt ex.fac./ex.phil., men imøtekommer kravet om en 'reflekterende komponent' gjennom et kurs i Musikkestetikk/filosofi/kritisk analyse i studiets 6. semester (5. semester har vært tilbudt som det mulige utvekslingssemesteret). Dette kurset har imidlertid ikke inngått i fagporteføljen for studenter som har valgt 4 år med integrert PPU, da en anser komponenten her for å være ivaretatt ved særskilte eller en kombinasjon av flere ped- emner.

En særegenhet med en viss symbolverdi i denne forbindelse er at ex.fac.-enheten tolkes vidt i de høyere musikkutdanningene – og dessuten individuelt hos de ulike institusjonene. Ved Grieg-akademiet UiB orienteres ex.fac. i akademisk retning, og innebærer et kurs i akademisk skriving. Ved NTNU legges derimot ex.fac. inn i håndverks/ferdighetstradisjonen og består av et kurs i klassisk klaver / bruksklaver / besifringsspill alt etter studentens bakgrunn. Det er også verd å merke seg at NTNU pålegger studentene et obligatorisk så vel ex.fac. som ex.phil. (en særlig variant for utøvende kunst- studenter) på til sammen 15 studiepoeng i de utøvende bachelorprogrammene 1. og 2. år (likt for klassisk 4-årig og jazz 3-årig).

Både Bergen og Trondheim tilbyr PPU som mulige valgemenner på 3. og 4. år, dvs. i realiteten langt på vei det samme som den integrerte, 4-årige bachelorgraden med PPU ved IMD som nå er vedtatt nedlagt. Kravet om ex.fac. og ex.phil. affiseres ikke av studentenes eventuelle valg av PPU, ettersom disse obligatoriske enhetene er lagt til studiets første to år. Det andre opphever dermed ikke det første, slik det har vært lagt opp til ved IMD.

NMHs utøvende bachelor er utelukkende utøvende. Til side for denne tilbys det en egen musikk- pedagogisk bachelor – også den på fire år, men med obligatoriske pedagogiske emner fra 1. til 3. år (følges opp av ulike valgemenner i 4. år).

Det vises for øvrig til gjengivelse av diskusjonen og konklusjonsavsnittet.

4. Argumenter for og imot en konvertering fra 3 til 4 år

Oppdraget er å levere en utredning og betenkning, riktignok med arbeidsgruppens anbefalinger. Dette tolkes følgelig ikke som utelukkende å levere en samling argumenter *for* en utvidelse fra 3 til 4 år. En har i arbeidsgruppen tilstrebet at diskusjonen skulle begynne i en åpen ende og ha et åpent utfall. I referering av diskusjonen er for systematikkens skyld ikke argumenter knyttet til PPU tatt med, utover den utstrekning de influerer på valget mellom en 3- eller 4-årig utøvende bachelor. Derimot tas disse overveielsene opp i noen bredde under konklusjonsavsnittet (5.1). Oppsummeringen nedenfor inkluderer også det som ble fremlagt av utvalgets medlemmer i IMD-KU den 29.10.

Argumentene slik de er fremkommet kan grovt sett grupperes og kondenseres i tre kategorier – som naturligvis i noen grad overlapper eller griper inn i hverandre:

- Studiekvalitet, struktur og progresjon
- Emnesammensetning og emneportefølje
- Konkurranssevne og rekruttering

Under hvert punkt er argumenter som peker i henholdsvis favør og ufavør av en omlegging til et 4-årig bachelorløp sortert under MULIGE GEVINSTER og MULIGE ULEMPER.

4.1 Studiekvalitet, struktur og progresjon

MULIGE GEVINSTER

- Musikkfagenes særstilling som håndverks- og lytte-/forme- og intuisjonsfag ivaretas bedre, der det skal erverves ferdigheter og kunnskaper via langsomme og langsomt internaliserende prosesser. Det handler om å modnes kunstnerisk – det vil si både faglig, mentalt og emosjonelt.
- At en kan innføre en evt. todeling i 1. og 2. avdeling, slik at det blir tydeligere progresjonsavsnitt i studiet – med anledning til å legge inn ulike typer prøver og tester, eller for den del rådgivning.
- Det er ikke implisitt at en fireårig modell skal være 2 + 2 fremfor 1 + 3 eller 4 integrerte år. Imidlertid så arbeidsgruppen klare fordeler med en 2 + 2-struktur, evt. inndelt i to avdelinger. Man mente at en eksamen etter to år ville virke stimulerende. Dessuten ville et mulig nytt opptak/innsusning til 2. avdeling åpne for å stille mange typer krav – ikke bare utøvende (hovedinstrument). Det kunne gå på både fravær/tilstedeværelse og prestasjoner i støttefag – inklusive biinstrument.
- Med flere år og evt. 2 avdelinger ser en også for seg at det kanskje vil være større rom for å hente impulser fra flere lærere, ved både utveksling og rulling innad på skolen.
- Argumenter for å tenke 4 x 1 fremfor 2 x 2 vil være både hensynet til faglig kontinuitet gjennom fire år og utarbeidelsen og dyrkingen av en individuell profil ved IMD, som nettopp skiller seg ut fra andres, blir synlig og derved vil kunne tiltrekke seg positiv oppmerksomhet.
- Vis-a-vis 3 år + muligheten for et videreutdanningsår peker administrasjonen på at det i alle fora henvises til gradsutdanningene; at interessen og oppmerksomheten øyensynlig er rettet mot dem. Og at det også er trolig der fordelene vil ligge for fremtiden.
- Presumptivt større stabilitet i studentmassen med økt forutsigbarhet som effekt.

MULIGE ULEMPER

- Dyrere bachelorgrad for studentene. Videre vil et utøvende studium inkl. master med PPU på toppen (se nedenfor) da strekke seg til 7 år.
- Progresjon er vanskelig å måle. Man skal ikke avvise de positive sidene ved å kunne fordøye og bearbeide kunnskap og ferdigheter over tid, men dersom en går over 4 år skal en nøye vurdere forholdet mellom tid, spennvidde, omfang og læringsutbytte. Kvalitet er ikke uten videre forbundet med utstrakt tid. En konsentrasjon kan mange ganger gi bedre resultater – eller at en bearbeider en kunnskap ervervet over et kortere tidsrom i etterkant og i andre kontekster.
- Erfaringene tilsier at forskjellene mellom jazz og klassisk ikke må undervurderes. Dette med henblikk på både faglig kompatibilitet og kulturell og faglig egenart. Det kan strukturelt også være naturlig med et skille mellom studieplaner for klassisk og jazz ut fra at læringsprofilen i arbeidsmarkedet er svært forskjellig for de to vedkommende. Jazz-studenter begynner allerede på bachelor-nivå å finne seg fremtidige yrkesplattformer og –arenaer (som tilsvar til dette kan man riktignok tenke seg – dersom det nå skulle bli en felles fireårig for klassisk/jazz – at yrkespraksis i større utstrekning kan tilgodeses i studieplanen, eks. i form av valgemenner). De ønsker å komme seg ut i markedet for å videreutvikles ved de impulser som gis også der, mens klassiske studenter mer er innrettet mot å perfektionere et «ferdig» produkt, som de skal presentere på konserter og ved prøvespill/auditions.
- På jazz betraktes absolutt bachelorgraden som en grunnutdanning, ikke som et avsluttet selvstendig studium. Det virker litt regressivt å gå tilbake til en fireårig, både ut fra de erfaringer man har trukket eks. i Trondheim, og slik en etter hvert tenker studiet ved IMD og slik det utvikles med initiativer fra både studenter, lærere og eksterne aktører.
- Jazzfaggruppen spør om ikke en 3 + 1 modell kan eksistere side om side med en 4-årig. Man ser på en utvikling av *videreutdanningsåret* som en mer offensiv, identitetsskapende og profilerende måte å tenke på enn å legge om til en velprøvd struktur som flere andre tilbyr.

4.2 Emnesammensetning og emneportefølje

MULIGE GEVINSTER

- At det i de siste to årene gis mulighet til langsgående valgemner som bygger på kunnskap ervervet i de første to årene. Disse kan være teoretiske eller håndverkspreget (type arr-komp). Dette ses ikke minst på som et stort aktivum blant studentene. Og omfavnes naturligvis av teorifaggruppen, som betrakter en styrking av disse disiplinene som et essensielt bidrag til å dyktiggjøre studentene for de yrkesliv som møter dem etter studiet. Det er først etter de første to årene at ferdighetene kan anvendes aktivt. Teoretiske og håndverksmessige valgemner på et tredje og fjerde år anses fra teorifaggruppen følgelig ikke bare å være et tilstrekkelig vilkår, men også nødvendig. En fireårig modell uten disse mulighetene ville fortone seg meningsløs, fra deres synspunkt.
- Dersom en går inn for en gjengs 4-årig modell vil valgfag i eks. arr-komp bli ønsket velkommen også på jazz.
- Det vil slå heldig ut for utveksling: Nå er det altfor liten tid å områ seg på, dersom en skal ut i 5. semester og komme tilbake til hovedinstrumentlæreren ved IMD i 6. semester og ta eksamen samme vår. Med 4 år kan en være borte inntil et år (5. og 6. semester) og likevel få ro på seg til å forberede eksamen og fullføre bachelorgraden i Norge. Fra administrativt hold mener man at det i en fireårig bachelor vil være langt romsligere for utvekslingsstudenter.
- Administrativt er det en fordel om begge løpene er på fire år, men med stor spesifikasjonsgrad på emnene, slik at en ikke opererer med så mange underaktiviteter som nå. Det er sekkeemnene som er problematiske (BOFU var en pådriver i opprettelsen av disse). De studieadministrative erfaringene viser at behovet for distinksjoner mellom jazz og klassisk heller har økt enn det motsatte. En ser derfor for seg ulik plan på jazz og klassisk med klart definerte emner, der en kan ha *veivalg*. En større valgemneportefølje på bachelor er nå et stort savn – ikke minst for innreisende studenter (eks. engelske halvårige emner).

MULIGE ULEMPER

- Dersom en fireårig modell innebærer et skille av studieplaner mellom klassisk og jazz anses dette av jazzfaggruppen som en ulempe for institusjonen: Før et evt. skille bør en først se på muligheten av et *større samarbeid* mellom de to. Det oppleves konservativt å skulle gjenopprette et skille. Særlig på teori er det gjort store fremskritt i retning av å samkjøre og å høste gevinster av å ha samlet klassisk og jazz under samme studieplan, for eksempel i musikkhistorie. En ser her et potensiale som ennå på langt nær er utnyttet.

4.3 Konkurranssevne og rekruttering

MULIGE GEVINSTER

- Studentene mener den gjengse oppfatningen blant dem er at man søker/velger eks. Stavanger *på tross av* treårig bachelor, ikke på grunn av. Den fireårige grunnutdanningen betraktes som tyngre og mer solid, skjønt man ikke helt vet om dette primært skyldes eksemplets makt: at NMH som det mest prestisjetunge stedet for høyere musikkutdanning i Norge står som modell med sin fireårige (en konformering med NMH var som før nevnt det argumentet som kanskje veide tyngst da Trondheim og Bergen valgte å beholde sine 4-årige løp i 2002). Bergens 4-årige bachelorgrad blir fremholdt å ha rykte på seg som attraktiv, og at det 4-årige løpet er en vesentlig rekrutteringsfaktor i seg selv.
- Det blir presisert at kvalitet er viktigst – i og for seg uavhengig av antall år. Men i noen grad oppfatter man kvalitet og tyngde/bredde/varighet å henge sammen. Dersom kvaliteten på studiet er godt, vil dessuten studentene erfare det som et privilegium å få strekke sin bachelor ved institusjonen til 4 år. Dette mener man overstyrer studentenes personlige økonomiske avveininger (norske studier er gratis). Man skjeler heller til konkurransevnen når man kommer ut av studiet, og ville kjenne seg bedre rustet for et prøvespill etter 4 år enn etter 3.
- At en på et overordnet plan bidrar til å etablere samkjørte utøvende musikkutdanninger i Norge.

MULIGE ULEMPER

- Flukt til andre institusjoner etter en evt. 1. avdeling, før det er sagt noe om at en to-avdelingsstruktur er den foretrukne.
- Kommer i utakt med store deler av verden utenfor Norge og Norden, især USA.
- For studenter som hadde sett for seg å ta både bachelor og master i Stavanger, kan en 4-årig bachelor bety det ekstra året som gjør at en heller søker seg andre steder for masterstudiet – hvis en opplever 6 år å være lenge på samme sted, og især et lite studiested. Det kan dermed få en negativ effekt på rekrutteringen til masternivået.
- Også av hensyn til kalibrering med utenlandske avtaleinstitusjoner som har treårige løp (det later til at dette er mer mønsteret på jazz/rytmisk enn på klassisk), mener jazzfaggruppen at en ved en evt. overgang til 4 år samtidig bør vurdere å *beholde en treårig jazz* – slik de i Trondheim har gått tilbake til en treårig jazzlinje.

5. Avsluttende overveielser, presiseringer, konklusjoner og anbefaling

5.1 Momenter vedrørende IMDs totale studietilbud, særlig med henblikk på PPU

Instituttleder hadde forut for møtet den 15.10. bedt gruppen om å overveie behovet for en pedagogisk variant dersom en går over til en 4-årig utøvende ba. Dette med utgangspunkt i bekymringen for og urimeligheten i at en med 4-årig bachelor og evt. 2 år master, skal måtte ta PPU i etterkant for å oppnå undervisningskompetanse. Han antydte at dersom IMD går over til en 4-årig ba, med to pluss to, så kan en i de to siste årene lage en ny ped-variant som er vesensforskjellig fra den utøvende. Problemet en etter hans mening har hatt med den 4-årige varianten en nå forlater, er at den var for lik den rent utøvende. I en ny mer spesialisert ped-variant de to siste årene kan en mer skreddersy og spesialisere den mot undervisning for eksempel i kulturskolen og videregående skole, og kanskje gjøre helt andre prosjekter for disse studentene enn de utøvende.

Med hensyn til PPU mener PPU-gruppa at faget er bedre ivaretatt i en integrert modell – i tråd med hva instituttleder har forslått. Det vil også kunne være et godt alternativ å tilby en master med ped. Det må avklares hvorvidt en 4-årig integrert bachelor med PPU vil være formelt tilstrekkelig for opptak på det utøvende masterstudiet, dersom en ellers går over til en 4-årig utøvende bachelor. Under tegnede vil her påpeke at dette er et krav det står til oss å sikre. Som regel er det ved opptak til utøvende masterstudier i Norge et formelt krav at søkerne skal ha minst 80 sp utøvende emner fra bachelornivået. Dette er eksempelvis ivaretatt i NMHs fireårige musikkpedagogiske bachelor. Dersom søkeren demonstrerer tilstrekkelig nivå ved opptaksprøven er det med andre ord ingenting i veien for å fortsette med en utøvende master. *Notabene er det motsatte ikke tilfellet ved samme institusjon.* En master i musikkpedagogikk forutsetter en musikkpedagogisk bachelor eller lærerutdanning i forkant.

Konklusjonen fra PPU er at diskusjonen om en overgang fra 3 til 4 år, og en evt. realisering av dette, ikke må stå i veien for en videre overveielse av en integrert 5-årig musikkpedagogisk master. Alle som nå skal ut i vgs. må nå ha en mastergrad (hvilke fag gir denne en undervisningskompetanse i på vgs? Vil en ved denne har tilstrekkelig instrumentalfaglig kompetanse? utreders anm.). En 4-årig utøvende bachelor må mao. ikke sabotere en mulig femårig modell (introduksjonen av en evt. femårig musikkpedagogisk master/lektorprogram ved IMD må naturligvis utredes særskilt og i alle aspekter).

I arbeidsgruppen er det på den annen side også understreket at en rendyrking og spissing av studier blir viktig fremover, med en klar distinksjon til de faglærerstudiene som nå også kaller seg utøvende. I tilfelle overgang til en 4-årig bachelor for klassisk og jazz ville jazz se på det som en mulighet og et

rom for også til å utfordre jazz som sjanger med mulige konsekvenser for valgmemneportefølje osv. At man heller snakker om en læringstradisjon, der det utdannes gode musikere med jazz-idiomet som katalysator og treningsarena.

Det ble i arbeidsgruppen reist spørsmål om det er foretatt noen undersøkelser om oppslutningen om og populariteten av henholdsvis 3-årige og 4-årige studieløp i Norge. Så vidt vites er det ikke gjort noen slik undersøkelse.

5.2 Presiseringer og foreløpige konklusjoner

Det presiseres at arbeidsgruppen har definert ut av sitt mandat å vurdere økonomiske aspekter ved en eventuell omlegging. Dette overlates til instituttleder og styre.

Dersom IMD-KU og IS-IMD skulle gå inn for en delt modell, med også ulike lengde på studieløpet på klassisk og jazz, vil det bety en mulig administrativ merkostnad, uten at denne er konkret kalkulert. En eventuell 4-årig bachelor vil umiddelbart ikke ha noen konsekvenser for utformingen av det utøvende masterprogrammet ved IMD. Men det nåværende videreutdanningsåret vil i tilfellet en 4-årig modell absorberes i bachelorprogrammet og dermed opphøre (må vurderes i tilfellet 3 år).

Det er arbeidsgruppens klare oppfatning at man ikke oppnår eller bør oppnå en master i musikkpedagogikk ved å legge PPU (som en valgmulighet) inn i den utøvende mastergraden – og følgelig halvere resten av fagporteføljen. En slik løsning vil være forsvarlig verken for PPU (forstått som masternivå) eller de utøvende emnene. Derimot imøteser man en utredning om en femårig integrert musikkpedagogisk master (lektorprogram) parallelt med de rent utøvende programmene.

Utvexlingssemesteret tenkes i en eventuell 4-årig modell fremdeles lagt til 5. semester.

Til det spørsmål som er stilt noen ganger underveis om arbeidsgivere vil foretrekke en 4-årig fremfor en 3-årig bachelorgrad, så er svaret her ikke entydig. I de fleste aktuelle arbeidsoppgaver vil en se på realkompetanse mer enn på omfanget av studiet – så lenge de formelle krav er ivaretatt (at en har 'papiret', det vil si er sertifisert). Det samme gjelder ansettelse ved en institusjon. Men signaler fra studentene (hvilke observasjoner eller etterretninger disse nå måtte springe ut av) går i retning av at en 4-årig bachelor veier tyngre også ved ansettelse.

Som nevnt i anbefalingen nedenfor, vil man i tilfellet utformingen av et fireårig utøvende bachelorprogram hente impulser fra flere andre institusjoner. Det ses her som særlig interessant i større grad å vektlegge karriereutvikling og profesjonsforebredelse, slik disse emnene fremkommer i planene til både BDM og NMH. Ex.phil. og ex.fac. er enheter som også må diskuteres. Dersom de sistnevnte beredes plass ligger det trolig an til et samarbeide med Humanistisk fakultet ved UiS om disse emnene – slik det også er tenkelig at man kan samarbeide om annen undervisning av især valgmemner.

Det ble i IMD-KU 19.11.2013 fremholdt at en evt. 4-årig bachelor vil bety et tidsskifte ved skolen, en ny æra der noe innføres som ikke har vært før. Det er trolig på sin plass å påpeke at innføringen av et femårig lektorprogram fort vil kunne bety et minst like dramatisk skifte i presumptivt motsatt retning, der konservatorieidentiteten ville bli satt under press, og med de politiske konsekvenser det vil kunne få for IMD både eksternt (nasjonalt) og internt (ved HF og UiS). En slik mulig profilendring vil måtte inngå som ett av momentene i en utredning om lektorprogrammet.

5.2 Anbefaling

I sin anbefaling innskrenker i utgangspunktet arbeidsgruppen seg til å uttale seg om 3- eller 4-årige løp. Den går ikke i detalj i anbefalinger med hensyn til fagportefølje osv. Dette vil eventuelt tilligge utformingene av ny plan. I den fasen vil det i så fall være aktuelt å høste erfaringer fra flere studiesteder og hente idéer fra mange andre enkeltplaner (kfr. ovenstående punkt). Utreder er forpliktet til

å gi nedenstående anbefaling på arbeidsgruppens vegne, selv om det i IMD-KU den 19. november fremkommer for eksempel mer nyanserte syn på hvorvidt jazz bør gå over til en treårig modell. En ønsker her å innhente mer av erfaringer fra eks. NMH (som alltid har tilbudt 4-årige bachelorprogram på jazz/ folkemusikk/improvisasjon).

Arbeidsgruppen anbefaler følgende:

1. Det legges om fra en treårig til en fireårig bachelor på klassiske utøvende studier ved IMD med mulig igangsettelse fra høsten 2015. Det gis foreløpig ingen klar preferanse til en toavdelingsstruktur fremfor 4 x 1 eller 2 + 1 + 1.
2. Etter mønster av Trondheim beholdes det treårige utøvende programmet på jazz, men med mulige innspill fra arbeidet med den fireårige klassiske. Dette går på en (videre)utvikling av teoretiske fellesemner, valgmenyportefølje og veivalg.
3. En unngår så langt mulig sekkeemner med diverse underaktiviteter, på mulig bekostning av tidligere definerte fellesemner mellom jazz og klassisk.
4. En går inn for en struktur med en grunnpakke på to år, som på lengre sikt ikke utelukker en eventuell integrert femårig musikkpedagogisk master (2 + 3).

Stavanger 131119,
Olaf Eggstad,
medlem av og sekretær for arbeidsgruppen/utredningsansvarlig

6. Teksttillegg

Fra Stortingsmelding nr. 18 (2001-2002): Kvalitetsreformen - høyere kunstutdanning (april 2002):

-«Kunstutdanningene har et uensartet mønster med hensyn til organisering»

-«5.1.2 Normert studietid. Hovedregelen er at grunnutdanningen innen kunstfag er normert til tre år. Unntaket er musikkutdanninger, som har både tre- og fireårige grunnutdanningsløp og billedkunstutdanningene som har fireårige studieløp.»

-«5.2.4 Gradsstruktur og normert studietid: Lavere grad. Både Boysen- og Heltne-utvalgene foreslår en fireårig grunnutdanning i kunst- og musikkfag [...] Heltne-utvalget viser til at flere kunstutdanninger i utlandet har fireårige grunnutdanninger. [...] Høringsuttalelsene fra fagmiljøene går inn for en fireårig grunnutdanning. Det gjelder også kunsthøgskolene i Oslo og Bergen, samt Norges musikkhøgskole. Noen institusjoner, blant annet Universitetet i Bergen og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, støtter fire pluss to-modellen, men gir uttrykk for at studiemodell og gradssystem må ses i lys av Mjøs-utvalgets innstilling og oppfølgingen av denne. Høgskolen i Agder går i sin høringsuttalelse inn for at gradsstrukturen for musikkfag bør vurderes å bli lik den for øvrige utdanninger. Høgskolen i Stavanger har senere gitt uttrykk for de at de går inn for en tre pluss to-modell.»

-«Departementet er enig i at kunstfagene er spesielle. Det som særpreger dem er at de setter den kunstneriske virksomhet og utvikling i sentrum. Men departementet kan ikke se at denne fagtilnærmingen skal betinge lengre studietid. I prinsippet er det på innholdssiden og ikke i studietidens lengde at ulikhetene skal avspeiles.»

-«Departementet er i hovedsak enig i problemstillingene som utvalgene tar opp, men mener at disse kan løses på andre måter enn ved å lage en fireårig grunnutdanning.»

-«Det er i internasjonal sammenheng en tendens til at grunnutdanninger blir kortere, mens det legges økt vekt på betydningen av etter- og videreutdanning. Det er grunn til å tro at dette er en trend som vil gjelde også høyere kunstutdanninger. Kunstfagene bør derfor også fokusere mer på etter- og videreutdanning.»

-«Opplæringen starter på et tidlig tidspunkt i livet. At kunststudentene har lang utdanningstid bak seg før de tas opp til studium på høyere nivå, tilsier at kompetansen ved opptak til kunststudier må forventes å være høy. [...] På bakgrunn av ovennevnte argumenter vil departementet legge opp til at grunnutdanningene i kunstfag blir treårige.»

-«Musikk- og kunstutdanningene er spesielle på mange måter, også i sin organisering av studiene. De fleste studiene har for eksempel allerede en tett oppfølging av studentene, høy studieintensitet og løpende evalueringer. Det blir derfor en utfordring for institusjonene å finne frem til forbedringer på andre områder, som kunstfagenes oppbygging, samarbeid med andre avdelinger, bruk av nye metoder m.m. Departementet vil oppfordre kunstfagmiljøene til å tenke nytt i forbindelse med organisering av sine studieopplegg [...].»

-«På lik linje med den reformen som har foregått ved øvrige læresteder, blir det en utfordring for institusjonene som i dag har fireårige utdanninger å omforme disse til treårige tilbud som gir yrkeskompetanse. For de institusjonene som gir treårige utdanninger, må det være et mål å heve dem opp på et faglig nivå som gjør at kandidaten føler at han kan «stå på egne ben,» som utøvende og/eller skapende kunstner.»

-«Institusjonene forutsettes å ta opp studenter til bachelorgraden fra høsten 2003. Skulle dette skape særskilte problem for enkelte institusjoner, må dette avklares med departementet.»